Lapin Kullankaivajain Liitto ry

Talousvaliokunnalle 20.5.2016 kaivoslain muutoksen (HE 57/2016) liittyvään asiantuntijakuulemiseen

Lakimuutoksen taloudelliset vaikutukset

Lapin Kullankaivajain Liitto ry (LKL) ei tunnista mitään kielteisiä talousvaikutuksia, joita esitetty muutos voisi aiheuttaa. Muutoksella on ainoastaan positiivisia vaikutuksia.

Muiden elinkeinojen toimintamahdollisuuksiin vaikuttavat kullankaivun 1) toiminnan volyymi ja 2) työtavat. Hallintokäytäntö vaikuttaa ainoastaan välillisesti ja sen nyt valmisteltava muutos saattaa hieman kasvattaa pienimuotoisinta kullankaivua, mutta samalla vähentää raskampaa kullankaivua.

LKL on panostanut kullankaivun muille elinkeinoille aiheutuvan vaikutuksen vähentämiseen jo vuosikymmenien ajan. Jäsenistöä on koulutettu ja LKL on julkaissut opaskirjan. Osaamisessa ja käytännön toteutuksessa on saavutettu kansainvälisesti korkea taso.

Kullankaivun taloudellinen vaikutus (25 – 40 kg kultaa vuodessa l. n. 1,05 meur) on vaatimatonta verrattuna kaivosteollisuuteen, mutta se on merkittävää paikallistaloudessa. Se vastaa kahden paliskunnan poronlihan myynnin arvoa tai Inarin kunnan kalatalouden arvoa tai Tenon lohen kalamyynnin arvoa. Kullankaivuun liittyy samantapainen arvonnousun mekanismi, kuin mitä kalastuksen yhteydessä on.

Kullankaivu alkoi Lapissa 1869. Se on syntynyt ilman yhteiskunnan tukia ja toimii edelleen ilman yhteiskunnan tukia.

Kullankaivu pienentää porolaitumia mitättömän vähän – esimerkiksi Ivalon paliskunnan alueesta 0,017 % on kullankaivukäytössä. Kalatalouden vaikutuksia on tutkittu paljon, eikä kalastuselinkeinoon syntyviä kielteisiä vaikutuksia ole todettu olevan. Matkailun kanssa kullankaivulla on hyvä toinen toisiaan tukeva pitkäaikainen yhteistyö.

Kullankaivu on viime vuosikymmeninä pienentynyt kaikilla tavoilla mitattuna: kaivuyksiköiden määrä, kaivettu maa-aines, tuotettu kulta, käytössä oleva pinta-ala ovat kaikki vähentyneet.

Lupamenettely on kokonaisuudessaan raskas ja suurin osa siitä on tämän lakimuutoksen vaikutuksen ulkopuolella. Koneellinen kullankaivu tarvitsee luvat kaivosviranomaiselta (Tukes), ympäristöviranomaiselta (AVI), maanhaltijalta (MH luontopalvelut), kunnan ympäristö- ja rakennustoimelta sekä erityislupia suoraan ympäristöministeriöstä. Tämä muutos keventää hallintoa yhden sektorin osalta.

Luvitussykli:
On hyvä, että tarkastussykli kasvaa kolmesta kymmeneen vuoteen. LKL on toivonut laajempaa muutosta:
Nykyinen lupasykli on 4 + 3 + 3 jne.
Esityksen mukainen lupasykli on 4 + 10 + 10 jne.
LKL olisi toivonut lupasykliksi 10 + 10 + 10 jne.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry
www.kullankaivajat.fi
PL 86
99871 INARI
puh: 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi

Hallinnollisten operaatioiden määrä vähenee kolmannekseen ja lisäksi sykli on sama kuin mitä ympäristöluvissa on.

Kullanhuuhdonta-alueen laajuus:
Lupa-alue laajenee viidestä seitsemään hehtaariin.
LKL olisi toivonut aluelaajennusta vähintään kymmeneen hehtaariin.
Pinta-alan kasvu vähentää vierekkäisten palstojen hakua ja pienentää näin byrokratiaa.

Toimeenpanomääräyksen antamismahdollisuuden laajentaminen:
On hyvä, että jatkossa viranomainen voi antaa määräyksen päätöksen toimeenpanosta muutoksenhakutilanteissa. Muutos helpottaa olemassa olevan lupa-alueen rajojen muuttamista, sillä on hyvin tavallista, että alkuperäisen luvan rajat eivät ole toiminnan kannalta järkevästi – kulta ei esiinny läheskään aina juuri siinä, missä sitä odotetaan olevan. Toimeenpanomääräyksen antamismahdollisuuden laajentaminen vähentää mahdollisuutta käyttää valittamista kiusanteon työkaluna, mutta se ei rajoita kenenkään oikeuksia.

LKL olisi toivonut hallituksen esityksen perusteluissa väljempää linjausta ja enemmän harkinnanvaraa kaivosviranomaiselle toimeenpanomääräystä annettaessa, niin että kullankaivutyöt voitaisiin aloittaa esimerkiksi sellaisella alueella, missä luonto ei ole enää koskematonta – esimerkiksi vanhalla kullankaivualueella, auratuilla hakkuualueilla tai maa-aineksen ottoalueilla. Ainoastaan sellaisilla alueilla, missä luonto on koskematonta, on perusteltua evätä toimeenpanomääräys.

Lopuksi:
Vaikka tämä lakimuutos keventää kullankaivun hallinnointia vain hieman, on se silti merkittävä, koska se on muutos parempaan suuntaan – ohjaukseen ja kehittämiseen kuristamisen sijaan. Se palauttaa kullankaivajien uskon siihen, että hyvin tehdyista asioista voi saada myös palkinnon ja asiat voivat parantua.

Raskas ja kallis luvitus on suosinut raskasta koneellistamista, minkä vuoksi Suomessa ei ole kehittynyt pienkoneisiin perustuvaa kullankaivua. Tämän esityksen mukaiset lupahelpotukset voivat hiljalleen korjata tämän tilanteen, mikä keventäisi kalustoa ja voisi synnyttää kaupallistettavissa olevaa osaamista – raskaan kullankaivun osaamisessa emme koskaan voi haastaa alaskalaisia ja kanadalaisia kullankaivajia.

LKL:n mielestä on järkevää, että kevenevän lupamenettelyn vapauttama työpanos kohdistetaan valvontaan ja ohjaukseen.

Inarissa 16.5.2016



Antti Peronius, geologi
Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n valtuuttamana

Lapin Kullankaivajain Liitto ry
www.kullankaivajat.fi
PL 86
99871 INARI
puh: 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi